Suojelupoliisi
Skyddspolisen

LAUSUNTO
10.1.2019

Dnro 121/2018

Eduskunta
Puolustusvaliokunta
PuV@eduskunta.fi

Viite : Eduskunnan puolustusvaliokunnan lausuntopyyntö

HE 252/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi puolustusvoimista annetun lain 37 §:n, Maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain 16 §:n ja rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain 10 ja 26 §:n muuttamisesta

Suojelupoliisi esittää pyydettynä lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Poliisin hallintolain 10 §:n mukaan Suojelupoliisin tehtävänä on torjua sellaisia hankkeita ja rikoksia, jotka voivat vaarantaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Tällaisina hankkeina on uudella intensiteetillä tullut Suojelupoliisin tietoon vieraiden valtioiden pyrkimys osin pakottamalla saada suomalaisia virkamiehiä toimimaan yhteistyössä ulkomaisten turvallisuusviranomaisten kanssa Suomen edun vahingoksi. Ulkomaiset turvallisuusviranomaiset ovat toiminnassaan hyödyntäneet suomalaisten virkamiesten sidonnaisuuksia toiseen valtioon. Tällaisia hyödynnettäviä sidonnaisuuksia ovat muun muassa ns. kaksoiskansalaisuus sekä toisen valtion alueella oleskelevat läheiset ja omaisuus.

Edellä kuvattuun turvallisuushaasteeseen on osaltaan kyetty vastaaman suojelupoliisin käsityksen mukaan kohtuullisen hyvin vuoden 2018 alusta voimaan tulleiden valtion virkamieslain ja turvallisuusselvityslain muutosten avulla.

Uuden lainsäädännön avulla turvallisuusselvitysmenettelyssä kyetään nyt löytämään relevantit ulkomaansidonnaisuudet ja ilmoittamaan niistä turvallisuusselvityksen hakijalle. Valtion virkamieslakia muuttamalla helpotettiin saadun tiedon hyödyntämistä nimitysharkinnassa.

Valittua linjausta voidaan pitää hyvänä, koska erilaisten ulkomaansidonnaisuuksien löytymisen ja merkityksen arviointi on monitahoinen ja haastava tehtävä, joka edellyttää asiantuntemusta kulloinkin ajankohtaisesta turvallisuuden tilannekuvasta. Tällaista asiantuntemusta on lähinnä turvallisuusselvitysmenettelyn toimivaltaisilla viranomaisilla.

Hallituksen esityksestä

Hallituksen esityksen muutettavana olevissa lainkohdissa esitetään tiettyihin virkoihin nimitettävien taikka tiettyihin koulutuksiin valittavien osalta, että "... ettei hänellä ole sellaista toisen valtion kansalaisuutta tai muuta turvallisuusselvityslain (726/2014) 3 §:n 1 momentin 9 a kohdassa tarkoitettua ulkomaansidonnaisuutta, joka voi vaarantaa valtion turvallisuutta, yleistä turvallisuutta, maanpuolustusta tai Suomen kansainvälisiä suhteita taikka...".

Suojelupoliisi arvioi turvallisuusselvitysmenettelyn toimivaltaisena viranomaisena taustatietojensa, turvallisuusselvitysmenettelyssä esille tulleen tiedon ja näiden analyysin perusteella

selvityksen kohteen eri ulkomaansidonnaisuuksien aiheuttamaa todennäköisyyttä sille, voiko sidonnaisuus muodostaa turvallisuusriskin esimerkiksi altistamalla henkilö epäasialliselle vaikuttamiselle tai muutoin vaarantamalla henkilön kykyä toimia luotettavasti. Tässä arvioinnissa selvityksen kohteen kaksoiskansalaisuus on vain yksi arviointikohta.

Suojelupoliisi pitää tärkeänä, että esitetty lainsäädäntö ei johda turvallisuusselvityslainsäädännön mukaisen ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisestä luopumiseen. Turvallisuusselvitys on kaksoiskansalaisuusvaraumaa merkittävästi kattavampi ja sisältää myös ulkomaansidonnaisuuksien seurannan turvallisuusselvityksen voimassaoloaikana.

Osatopäällikkö Ilkka Hanski